ל קראייש בְּשַׁם בַּעַל 🧚 קַּתַּרוּמָה. 🖰 טור וְקּגָּקָת סְמַ"קּ וְהָגָּהַת מִיְמֹוֹנִי בְּשָׁם רַבִּי יְחִיאָל. ל בַּית מֹ עַּתִּכִין צו. גֹ מְנָחוֹת בפרק ג מַהַּלְכוֹת תַּפִּילִין ס בַּית יוֹפַף. עַ מְנָחוֹת

ירי * מֵנִיתַ בִּשָּׁמֹאלוֹ שֵהוּא יָמִין שֵל י^{ה)} כַּל אָדַם, וְאָם ירי שוֹלֵט בִּשָּׁתֵּי יָדֵיו מֵנִיתַ בִּשְּׁמֹאל כַּל אַדָם. וְאָם כּוֹתָב בִּימִינוֹ וּשָאַר כַּל מַצֵשַיו עוֹשֶה בִּשָּמֹאלוֹ, אוֹ כּוֹתָב בִּשָּמֹאל וּשָאַר כַּל מַצֵשַיו עוֹשֶׁה בְּיָבִין, 'וֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיָנִיתַ תְּפִלִּין בַּיָּד (כוֹ שֻׁתַשׁ כֹּתַ, דְּבַעִינָן יָד כֵּהָה, * יְוֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַיָּד שַׁכּוֹתֵב בָּה הִיא (כּי) תֲשׁוּבָה (יִנ) יָמִין לְעִנְיַן זֶה וּמֵנִית תְפִלִּין בַּיָּד שֻׁכְּנֵגְדָה. (הגה (כּח) * וְהָכִי נָהוּג): ז. לאַף עַל פִּי שֵׁיֵשׁ לְאָדָם מַכָּה בִּמְקוֹם הַנַחַת תִפְלִין, יָנִיתַ תִפְלִין, כִי יּמָקוֹם יֵשׁ בַּזְרוֹעַ לְהָנִיתַ יַּשְׁתֵּי הְפִּלִּין, כִּי הָעֶצֶם הַפָּמוּךְ לְבֵית הַשֶּׁתִי, מֵהֶצְיוֹ (כֹּט) עַד הַקוֹבָר״וֹ הוּא מְקוֹם הַנָחַת הְפִלִּין: ח. יאֹרָךְ רְצוּעַה שֶׁל יַד כָּדֵי שֶׁתָּקִיף אֶת הַזְּרוֹעַ וְיָקְשֹׁר מְמֵּנַה הַקְּשֶׁר וְתְמַתַח עַל אֶצְבַּע אֵמְצַעִית וְיִכְרֹדְ מִמֶּנָה עֵל אֶצְבָּעוֹ ^{הּ)} שְלשָה (^גִי כְּרִיכוֹת וְיִקְשֹר. יְוְגוֹהֲגִין הָעוֹלֶם לְכְרֹדְ עַל הַזְּרוֹעַ שִׁשָּה ^{(דּא}ֹאוֹ שָׁבָעָה (^{לד)} בָּרָיכוֹת. הגה ^{לב)} וְאֵין לְכְרֹן: הָרְצוּעָה עַל (מו)° הַתְּתּוֹרָא כְּדֵי לְחַוְּקָה עַל הַיָּד (מהרייל): ט. "מְקֹּוֹם הַנְּחַת

ס כֶּל אֶדֶם. עיֵן באַר הַיטָב וְעיֵן מה שָׁפֶּתבְנוּ לְעֵיל סָעִיף קָטֶן א, וּמִּדְּבְרִי הבעל הָעְטוּר שֶׁהַבִּיא הבֵּית יוֹסֵף נְרָאֶה דְּסְבִירָא לֵה דְּיֶצֶא. וּבְשׁלְמֵי צְבוּר כֶּתב חָיֶה לְשׁתֹר, וּמֶצֶאתִי בְּסֵפֶר זֵר זָהֶב לְמַהְרִ״י צֶמח הָאֱרִיף וְהַּרְבֶּה בְּרָאֶיוֹת שֶׁאְפֵּר יד יְמִינוֹ אֵינוֹ רשאי לשנות משאר כל אדם, שלא לשנות הפדר העלודן, עדן שם: ס הפתורא. עיו באַר הַיטב. וֹבְבַרְפֵּי יוֹסֵף כָּחֹב שֶׁכָּחָבוּ בְּשֵׁם מַהְרָ״ צֶמח שֶׁהָרב מַהְר״שׁ וְיטל הַעִּיד שַׁאַבְיוֹ מּוֹה״ר חַיִּים וְיִטאל ד״ל בְּשַׁהָיָה עוֹבֶר הָרצוּעָה בּזְרוֹע הָיָה מִהרֶּק הֵיטֵב ַרְקוֹשֵׁר היוּ״ד עם התִּפָּלֶה וּמּמְשִׁיךּ הָרְצוּעָה אֵצֶל הזְרוֹע לעְשׁוֹת הּכְּרִיכוֹת אָבֶל בּקבֹּרֶת לא עשה שום בְּרִיכָה בְּלֶל, וְאָמֵר מוֹה״ר חיִים וִיטאל שַׁבֵּן נָהג רבַנוּ האָרְ״י ו״ל וְמֹהְרִ״י צֶמֶח הוֹכִיח כֵּן מָדְבָרֵי הפּוֹסְקִים וּמָדְבָרֵי הקבֶלֶה וְכֵן נָהגְנוּ. וְעַזֵּן מֹה שָׁבֶּחב התשְבַ״ץ חֵלֶק ג סִימֶן קיח, עד בָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבְמַחְוִיק בְּרֶכָה בָּתב על מה שֶׁבֶּתב פָאן שֶׁאֵין לָכְּלוּ הֶרְצוּעָה על התִּתוֹרֶא וְוָה לְשוֹנוֹ, הָעוֹלֶם נוֹהְגִין לְהֵפֶּךְ כְּמוֹ שֶׁפֶּחְבוּ הָאַחְרוֹנִים וְּכֶּחָבוּ שֶׁפֵּן מוּכָח מִּדְּבְרֵי גוּרֵי האָרִ״י ו״ל. וְהָרב מוֹר וּקְצִיעָה הַעִּיר שָׁהֹנֶאוֹן מר אָבִיר הָיָה כּוֹרֶךְ הָרְצוֹּשָה על התְּחוֹרֶא וְכָחב בְּטִעְמוֹ וְנְמוּקוֹ עָמוֹ עַיֵן שָׁם. רֹאנִי תָּמֶה שַׁבָּמַחְזִיק בַּרֶכָה נָראָה שַׁמּסְכִּים לְהֵפֶּךְ מְּמֵּה שַׁבָּתב בִּבְרְכֵּי יוֹסֵף בִּשְׁם מהָר״י צָמֶח וְכֶּתִב וְכֵן נָהֹגְנוּ. וּבְסֵפֶר שׁלְמֵי צְבוּר רָאִיתִי שֶׁכֶּתב בְּשֵׁם סֵפֶר זֵר זֶהֶב

בַּאוּר הַלְּכָה

פַתַב הַפָּגון אַבָּרָהָם סָעִיף קַטָן ט בָּשֶׁם הַפַּרְדְּבֵי, וְאַף דְּסְיֵם שַׁם דְיֵשׁ חוֹלְקִין על זָה, מִכָּל מָקוֹם מוּכָח בְּסוֹף סָעִיף קָטָן י לְהַמְעַיֵּן בּוֹ דִּלְדִינָא הִסְכִּים בְּהַדְּרֶבֵי משֶׁה, וְכֵן בָּסַק הַדֶּרֶדְ הַתַּיִּים. וּמַה שֶׁבָּתַבְתִּי, וְכָל שֶׁבֵּן אִם מִן הַשְּׁמִיִם וְכוּ׳, כֵּן כָתַב הַדָּגוּל מֵרְבָבָה דְּבָזֶה כֵּלֵי עָלְמָא מוֹדִים דְּנַעֲשָׂה אִפֵּר, וּפָּשׁוּט ַדְּלְּסְבֶרָתוֹ הוּא הַדִּין אָם גִקְטַע כַּךְּ יָדוֹ הַיְמָגִית גַעֲשָׂה בָּזֶה אִשֵּׁר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בִּפְגִים. וְרָאִיתִי בִּפְּרִי מְגָדִים בְּסִימָן תרגא שֶׁמְסְתַּבֵּק בָּזֶה וּמַשְׁמַע דְּלֹא בְּרִירָא לֵה סְבָרֵת הַדָּגוּל מֵרְבָבָה. וּמִכֶּל מָקוֹם פָּשׁוּט דְנוּכַל לְסְמֹךְ בָּוָה עַל הַדְּגוּל מַרְבָבָה אַחַרֵי דַאַפָּלוּ בָאִטֵּר שַׁנַעַשָּה עַל יִדֵי שַהרְגִּיל עַצְמוֹ גַּם כֵּן פָּסַק הַדַּרְכֵי משֶה דְּדִינוֹ כְּאִפֵּר. וְדַע, דִּלְפִּי מַה שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעַלָּה בְּנִקְטַע שִּׁמֹאלוֹ וִלֹא נִשְׁאַר לוֹ כִּי אָם הַקְּבֹרֵת, דִּמֶעקָר הַדִּין חַיָּב לְהָנִיחַ עַלֵּיהַ תִּפְלִין, הוּא הַדִּין בְּנִקְטַע יַד יִמִינוֹ וְלֹא נִשְׁאַר לוֹ כִּי אָס הַקְּבֹּרֶת חַיָּב לְהָנִיחַ עַתָּה עָלֶיהָ הְפִּלִּין, דְּעַתָּה אַחַר שַהְרָגִיל עַצָמוֹ לַעֲשׁוֹת בִּשְּׁמֹאל, הַיָּמִין נַעֲשָׁה שִׁמֹאל: * מֵנִיחַ בְּשִּׁמֹאלוֹ. עַיָּן בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה בְּשֵׁם חוּט הַשָּׁנִי. וְעַיַּן בְּשַׁעֲרֵי תְשׁוּכָה שֶׁבָּתַב, דְּמִדְּרֶרִי פַעַל הָעָשוּר שֶׁהוּכָא בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן תרגא גַרְאֶה דְּסְבִירָא לֵה דְּיָצָא, וּדְכָרִיו אין מְתֶוּרִין, דְכַוָּנַת הַבַּעַל הָעִפוּר מַה שֶׁבָּתַב שָׁם דְּלֹא גָּרַע מִתְּפִּלִּין, רוֹצֶה לומר, אַחַרִי דָּבַתְפָּלִין דִינָא הַכִי דִּמְנִיחַן בַּשְּׂמֹאלוֹ שֵׁהוּא יִמִין כַּל אַדָּם עַל ַכָּל פָּגִים לְעִגְיַן לוּלָב בְּדִיעֲבַד יָצָא בָזֶה, אֲבָל בִּתְפִּלִּין גּוּפָא בְּוַדַּאי אִם הִפֵּּך וָהַגִּיהַ כִּימִינוֹ שֵׁהוֹא שָּׁמֹאל כַּל אָדַם, אַפַּלוּ כִּדִיעַכַד לֹא יַצַא, דְּבָאשֵׁר שְׁמֹאל דִּידֵה הָנֵי כִּימִין כָּל אָדָם. אַתַר כָּךְ מָצָאתִי בְּחוּט הַשָּׁנִי שֶׁמְבָאֵר כֵּן דִּבְרֵי בַּעֵּל הַעשור בַּרְאַיוֹת כָמוֹ שַבַּתְבנו: * וַיָשׁ אוֹמְרִים שַהַיִּד שַבּוֹתָב בָּהּ וְכוּי. מְּפְתִימַת הַשֶּׁלְחָן עָרוּדְּ וְהַ∈ּוֹסְקִים מַשְּׁמַע וְּכָל כְּתִיבָה מְהַגֵּי לָזֶה וְלֹא בָעִינָן שַּיָּהְיָה יָכוֹל לְכַתֹּב סְפַּרִים תַפַּלִּין וּמְזוּוַה גוּפַא, כַּדְמַשְׁמַע לְכָאוֹרָה פּשְׁטַה הַקְרָא וּכַתַבְתָּם, אַךְּ אָם אֵינוֹ יָכוֹל לְכְתֹב כְּתָב גָּמוּר רַק רְשִׁימוֹת וּתְמוּנוֹת בְּעַלְמָא לְזִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ קוֹרִין (בּלְשוֹן אַשְׁכְנוֹ צִיפֶּער), אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הוּא בִּכְלַל ּכְּתָב לְעָנָין זֶה. וְעַיֵּן בְּרַמְבַ״ם פֶּרֶק יא מֵהֹלְכוֹת שַׁבָּת חִין י בְּמַה שֶׁכָתַב וַאֲפְלּוּ מִשְנֵי סִימָנִיּוֹת, וּבְהַמַּאִּיד מִשְׁנֶה שָׁם, וְצָרִיךְּ עִיּוּן. וּבֶאֲמֶת בִּכְגוֹן זֶה בְּוַדֵּאי יותר טוב לְסְמֹךְ עַל שִׁיטַת הַגְּרָ״א וְהָרֹב מֵהָרָאשׁוֹגִים דִּסְבִירָא לְהוּ כַּדֵּעָה ָּהָרִי נָתּוּג. * וְהָכִי נָתּוּג הָרָאשׁוֹנָה וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיןּ בִּכְעֵין זֶה הָאַרְצוֹת הַתַּיִּים, עַיֵּן שָׁם: ַעַיַן בִּמָגַן אַבְרָהָם שֵׁכָּתַב, חִּלְדֵעָה זוֹ אֵפָלוּ אָם הוא שׁוֹלֵט בִּשְׁתֵּי יָדָיו בִּכְתִיבָה ַמְגִיחַ בִּשְׂמֹאל כָּל אָדָם אַף שֶׁשְׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה בִּשְׂמֹאלוֹ. וְעַיֵּן עוֹד שָׁם

באר הימב

(א) כֶּל אָדָם, וְאָם הָגִיחוֹ פִּימִינוֹ שֶׁהוֹא שְׂמֹאל כָּל אָדָם אְפְלוֹי בְּדִיעָבר לֹא יָצָא חוט השַנִי סִימָן כֹא: (יג) יָמִין, וְאָם כּוֹתֵב בְּשְׁתֵּי יָדִיו יָנִיח בְּשְּׁמֹאל כַּל אַדֶם. וְאָם הרגיל עצמו לכתב בשמאל ועושה כל מלאכתו בימין יניח בשמאל כל אָדָם, עיַן ָּטָגַן אַבְרָהָם (וְעיֵּן בְּסַפֶּר אֵלִיָּה רבָּה שֶׁהִשִּׁיג על פְּשַׁרת מָגַן אבְרָהָם וּפָסק כְּדעת שַׁלְחַן עַרוּךְ, וּמְסַיֶּם, מִיהוּ אַדַם שׁאֵין יָכוֹל לְכָתֹב יַנְיח בְּיַמִין בְּשַׁעוֹשֵׁה כֵּל מעשִיו בּשָּׁמֹאל): (יג) כְּרִיכוֹת. אחת בִּפֶּרֶק הָאֶמְצַעִי וּשְׁתִּיִם בּתּחְתּוֹן, האָרִ״י וֹ״ל: (יו) כָּרִיכוֹת. וְכֵן כָּתב הְאַרִ״י ז״ל וְערֵן יד אַהְרֹן: (טו) התַּתּוֹרָא. רק יְהֵא תָּלוֹי בְּעֵין שֶׁל רֹאשׁ, מַהְרִי״ל. וּבִשְּׁיֵרֵי בְּנָסֶת הוְּרוֹלָה חוֹלֵק על מַהְרִי״ל בַּזֶה וְכָתב וּפוּק ָחְזֵי מאי עמָא הַכֹר, שֶׁכָּל הַעוֹלָם נוֹהְגִים לְקָשֹׁר המעָבּרְתַּא עָם הַרְצוּעוֹת, עיָן שַׁם. וְכֵן כַּתב עָטֵרֶת זְקָנִים מִמּשְׁמַעוּת שַׁלְחַן עַרוּךְ מֶרְ״י לוּרְיַא. וְזֵה לְשׁתּוֹ, יַשִּׁים רְצוּעַה שֶׁל יָד על התתורָא שֶׁל יָד מִיָּד אחר הקְשִׁירָה כְּדֵי שֶׁלֹא תִּזוּז מִמְקוֹמָה, דְאָם וָזָה מָּמְקוֹמָה אַז הִיָּה בָּא לִידִי סְפָּק בְּרָכָה, וְאחר כְּרָ יִקשׁר בּקְבֹּרֶת שַׁלשׁ בְּרִיכּוֹת וּבֹוְרוֹע אַרְפַע בְּרִיכוֹת וְאחר כָּרְ יָנִיח שֶׁל ראש, עיֵן שֶׁם וְעיֵן לְעֵּיל סִימָן כה סִעִּיף

משנה ברורה

(כד) מַנִיתַ בְּשָׁמֹאל. וִאָם הַנִיתוֹ בִּימִינוֹ, שַהוֹא שִׁמֹאל כֵּל אַדֶם, אַף בּדִיעַבַד לֹא יָצָא [חוט השָּנִי סִימָן כח] וְעַיֵּן בִּבֵאוֹר הַלָּכָה: (בה) שׁוֹלֵט בְשָׁתֵּי יַדָּיוּ. רוֹצֵה לוֹמַר, שֵעוֹשֵה כַּל הַמֹּלָאכוֹת בִּשְׁנֵיהֵם שַׁוָה בִּשְׁוָה, אַכָּל אָם נַקַל לוֹ לַעֲשוֹת בִּשְּׁמֹאל, אַף שֵׁיַכוֹל לַעֲשוֹת אוֹתָם גַם בְּיָמִין, זֶה לֹא מִקְרֵי שׁוֹלֵט בִּשְׁתִּי יָדָיוּ וַבֵּן מוּכָח לְקפָן בְּסִיפָן תתא בְּשׁעְרֵי תְּשׁוּכָה, עיַן שָׁם]: (כוֹ) שַׁתַּשׁ כֹּחַ. רוֹצֵה לוֹמֵר, דְּכִתִיבָה אֵין לָה שׁוֹם מַעַלָה ָּמִשְׁאַר מְלָאכָה יְחִידִית, וְאָזְלִינָן בָּתַר רֹב הַמַּצֵשִים, וְהִיא הַנִּקְרָאת שְׁמֹאל: (בז) חֲשׁוּכָה יָמִין. דְּכָתִיב וּקְשַׁרְתָּם וֹכְתַבָתָּם, מַשְׁמֵע דְּבָאוֹתוֹ יָד שֶׁכּוֹתֵב בָּה, צַרִיךָּ לִקְשֹׁר אֶת הַתְּפִּלִין עַל הַיָּד שֶׁכְנֵגְדּוֹ. (שׁ) מִיהוּ כְּשֶׁלֹא נוֹלַד ָבָן, רַק אַתַר כָּךָ הָרְגִּיל עַצְמוֹ לְכְתֹּב בִּשְּׁמֹאל וּשְׁאָר מַעֲשָׁיו עוֹשֶׁה בִּיָמִין, יָנִיתַ בִּשְּׂמֹאל כָּל אָדָם. וְאָדָם 🚯 שֱאֵין יָכוֹל לְכְתֹב, לְכַלֵּי עַלְמָא אָזְלִינָן בָּתַר שְאָר מְלָאכוֹת, בְּאֵיזֶה יָד שֲעוֹשֶׁה אוֹתָם וִקְרָא יָמִין: (כח) וְהָכִי נָהוּג. עַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה: ז (כמי) עד הַקוּבְד״וֹ. רוֹצֶה לוֹמֵר (מּ) בַּבְּשָׂר הַתָּפוּתַ אֲשֶׁר לְצֵד הַקּוּבָד"וֹ וְלֹא עֵד הַקּוּבָד"וֹ מַמְשׁ. וְאִם נִתְפַּשֵׁט הַמֵּבָה בְּכָל בָשֶׁר הַתָּפוּת אֲשֶׁר לְצֵד הַקוּכָד״וֹ, וּנּ יוֹבַל לְסְמֹךְ עֵל דַעַת הַמְּקּלִין לְהָנִיתַ בַּבָּשָׂר הַתָּפוּתַ אֲשֶׁר בַּתִצִי הָעֶּלְיוֹן שֶׁל עֶצֶם. שׁ וְאִם הַמֵּבָה גְּדוֹלָה וּמִצְטַעֵר בַּהַנָתַת הַתְּפִּלִּין, פָּטוּר מִלְהָנִיתַ הַתְּפִּלִין שֶׁל יָד אֲפְלוּ נִשְאַר לוֹ מָקוֹם, וְיָנִיתַ שֶׁל רֹאשׁ לְבַד, וּכְדְלְעֵיל בְּסִימֶן כו, עַיֵּן שָׁם, וַעַיַן מַה שֵׁכַתַבִנוּ בִּסָעִיף ה בִּסָעִיף קַטָן ית: דו (ד) שׁלשָה בִּרִיכוֹת. שְׁנַיִם (הּ) בַּפֶּבֶרְק הַתַּחְתּוֹן וְאֶחָד בַּפֶּבֶרְק הָאֶמְצָעִי, (הּ) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּתְּחִלָּה אָתָד בְּפֶּרֶק אֶמְצָעִי וְאַתַר כָּךְ שְׁנַיִם בַּפֶּרֶק הַתַּחְתּוֹן. וְאוֹתָן הַכְּרִיכוֹת יַעֲשֶׂה אַתַר הַנָּתַת הַשֶּׁל רֹאש: (לא) אוֹ שִּבְעָה. וַאֲנַן נָהֲגִינָן שִׁבְעָה [אַחְרוֹגִים]. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּכָה שֶׁמֵּסִיק דְּאֵין לַעֲשׁוֹת אֵלוּ הַשְּׁבְעָה בְּרִיכוֹת רַק עַל הַזְּרוֹעַ, דְּלֹא בִּקְצָת שֶׁנּוֹהֲגִים לַעֲשׁוֹת שְׁלשָה כְּרִיכוֹת על הַקּבּרֶת וְאַרְבָּעָה עַל הַזְּרוֹעַ: (לֹב) וְאֵין לְכְרֹךְ. שֶׁכְּבַר נִתְקַיֵּם וּקְשַׁרְתָּם בָּרְצוּעָה שָׁעַל הַמַּעְבַּרְתָּא, וּכְמוֹ בִּתְפִּלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁתָּלוּי בָּרְצוּעָה שֶׁבְּתוֹךְ הַמֵּעְבַּרְתָּא, ווּ וְבֵינָן שֶׁאֵין מִצְנָה כְּלָל בַּכְּרִיכָה לָכַן אֵין

שָׁהָבִיא דַעַת הַבַּ״ח שָׁחוֹלָק וְסוֹבַר דְּדָרָקָא אָם כוֹהַב בִימִינוֹ וּשְאָר כָּל מַצַשִּׁיו עוֹשָׁה בִשְׁמֹאלוֹ, שֶׁבָּדֶה נָחְשֶׁב כְשׁוֹלְט בִשְׁהַי זְדִיר, אָבֶל אָם כוֹהַב בִשְׁמֹאלוֹ

שַׁעַר הַצִּיוּן

(כט) פָגן אַבְרָהָם: (ל) אַליָה רַבָּה: ז (לח) פָגן אַבְרָהָם, הָשֶּׁרְ״א הָסְכִּים לְדִינָא גַּם בוְ הָכִי: (לֹנ) מְנִי אַדְם: (לֹנ) מְגַן אַבְרָהָם וּפְּרִי מְגָּדִים: חֹ (לֹה) פָגן אַבְרָהָם וּפְּרִי מְנָדִים: (לֹנ) פַּייו: